

ACC. N:R. N. 6142: 1-11.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Ezrl Viking.

Härad: Uppvidinge.

Adress: Furåkra, nr Kråksmåla.

Socken: Ålgö.

Berättat av: Susanna Orlandsson.

Uppteckningsår: 1989.

Född år 1800. i Ålgösocknen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen rör

Fiskning med fis. f. 1-11.

Ums. 9.

Obs! Om rättsberättelsens lin och iakttagelse
ber jag på hänvisa till böjor av uppteckning
"Kyrkogården."

ACC. N:R. 6142

Landskap: Småland.

Härad: Uppvidinge.

Socken: Ålgö.

Uppteckningsår: 1939.

Upptecknat av: Carl Viking.

Adress: Furåke, ² Kråksmåla.

Berättat av: Susanna Erlandsdotter.

Född år 1800. i Ålgö socken.

1
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

- a.) På Långfredagens morgon eller Påskdagens morgon innan dager vart skulde risningen utföras. Risning av människor veta vi ej förekommit mer än dessa 2. högfestsmorgnar på året. Risningen gällde barn upp till "12 åra". Pojkar, som flickor, friska som sjuka skulde risas. Vuxna pojkar eller vuxna flickor hava ej risat varandra hos oss. Risningen utfördes mostbror eller av familjens mormor eller farmor.
- b.) Denna risning hette hos oss "Långfredagsris" eller "Påskris" beroende på vilken morgon risningen utfördes.
- c.) Vi veta ej att någon dag eller natt fått

ACC. N:R. 6142

Landskap: Småland.
Härad: Ulpsvidinge.
Socken: Ålgö.Upptecknat av: Carl Viking
Adress: Furåhra, Präkneåla.
Berättat av: Susanna Erlandsdatter,
Född år 1800, i Ålgö socken.

Uppteckningsår: 1939.

2
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

namn efter denna red.

d) Vi veta inget annat namn än "Långfredags-
ris" eller "Päskris."e) Riset var Björk. Riset skulle vara litet späd
grönka, så kom Päskhägden tidigt och värde
vart kall, så måste riset 14 dar före Långfre-
dag sättas i vatten i eldat rum, så det "Går
ut eget." S. v. s. grönskade litet. För människors
behöv ej riset tagas på annans mans ägor,
men på värden när fäkreaturen skulle
piskas på första "Vallardagens" morgon, så
skulle man stjåla "Rännesbyor" på gran-
nens ägor. OBS! Vidare därom längre fram
i uppteckningarna. Vi skola se vad i den

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6142

Landskap: Småland.

Härad: Elfvärds.

Socken: Råghult.

Uppteckningsår: 1989.

Upptecknat av: Carl Viking,

Adress: Furåkra, Prästgård.

Berättat av: Susanna Eriksson,

Född år 1800. i Råghults socken.

3
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gamla folktrou var förbundet med pisk-
ning med "Långfredags eller Påskdagsris".
Barn som vore lydiga skulle piskas på
det att "de icke måtte falla i olydnad".
Vanartiga barn skulle piskas på det som
skulle bättre sig och riset varmed ele-
ka barn piskades skulle kastas i elden,
"fy eld renar allt," sade mormor. Sjuka
barn skulle piskas för att bli friska och
"riset som användes skulle brännas på
en jordfast sten norr om stovan, askan
av riset väl hoppsamlas och givas barnet
därpå både på Ny och Nedan, för man kunde
ej veta i vilket mänskligt barnung-

Skriv endast på denna sida!

6142

ACC. N:R.

Landskap: Småland.

Härad: Vppvidinge.

Socken: Ålgult.

Uppteckningsår: 1939.

Upptecknat av: Carl Viking,

Adress: Furåkra, Kråksmåla.

Berättat av: Susanna Erlandsdotter.

Född år 1800. i Ålgultssocken.

4
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

en fått sjukdomen," sade min mormor. (4)

f.) Gam redan skrivits, så borde riset brännas,

g.) Men det fanns och elaka hexor, som kunde laga det ris varmed elaka barn blivit piskat och därmed piska Grannens djur och på tillika läsa en besvärjelse, som mormor ej visste. Så blevo djuren elaka och bröt pänder gårdesgårdar och ville stängas och var det kor som pinga piska av pådant ris på stoda dam aldrig spela, när man sökte mejälka lön. Det var att "Vita bost barnets vanart" på djuret. Obs! Lagenmannen J. Svensson, som står för de flesta uppteckningarna i svaren till "Bäckahästen" har be-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

6142

5

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland.

Härad: Uppvidinge.

Socken: Älgshult.

Uppteckningsår: 1939.

Upptecknat av: Carl Viking

Adress: Träkra² Kråksmilla.Berättat av: Susanna Östrand-Dotter.^{mf}

Född år 1800. i Älgshultssocken.

rättat närmast följande. Om en person (S.)
hade svår tandvärk så skulle han på Lång-
fredagsmorgon hava 3 slag av riset, sen
skulle han gå till kyrkogården, men dessför-
innan taga 3 små stikor av riset och där-
med peta dem blodiga på den sjuka tan-
den. Då skulle han vid framkamsten sätta
spickorna med den blodiga delen neråt
i jorden rätt invid foten av ett kors vid
en grav. "Då skulle han läsa," Liksom Kristus
Guds och Marie son denna dag bar våra
lidande på sitt H. kors. Så beder jag dig N.M.
taga min tandvärk i din grav till dom-
medag, i Fadrens, Sonens och den H. Andes

ACC. N:R. 6142

Landskap: Småland.

Härad: Uppvidinge.

Socken: Ålgö.

Uppteckningsår: 1939.

Upptecknat av: Carl Vikberg.

Adress: Finsåkra, Kråksmåla.

Berättat av: Susanna Erlendsson, m. f.

Född år 1800. i Ålgö socken.

6

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

namn." Och den personen fick ej se tillbaka.
Lå han lämnade kyrkogården; men han "blev
kvitt handverkan sin tid", sade sagoberättaren.
b.) Att man risat människor vid andra
tillfällen än bemälda högtider veta vi
ej. Fintet har brudpar eller dopbarn fått
ris hos oss, men de gamla hava berättat
att, "När brua bär kökkrana, så
kastade man korngryn i luften över
brudparet, så gryn fölla in i krana;
detta för att brud och brudgum skulle
bliva rika.

i.) Man har viss dag risat korn och
även Färew. Det var 11te maj, då dam

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6142

Landskap: Småland.

Härad: Uppvidinge.

Socken: Ålghult.

Uppteckningsår: 1939.

Upptecknat av: Carl Viking

Adress: Furåkra, Kråksmåla.

Berättat av: Susanna Erlandsdotter.

Född år 1800. i Ålghultssocken.

7

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

drivas i ~~det~~ första dagen på försammar-
ren. Man hade 3. "kännslor" i handen och slog
dem 3. lätta slag på länden, när dam gunga
över "fähusbröskeln" ut i det fria. Skälekam
skulle drivas ut först. Den redan gagnade
min far Erik Jansson föd 1822. i Björkeby
Ålghultssocken, och många andra bönder i
Kråksmåla, samma socken. Setta på långt
fram, som i tiden 1884, men nu har det icke
förekammit på cirka 50-år, och det var blott
gamla, som gjorde på den tiden hos oss. En bon-
de Jan Nilsson. I grannbyn Smedstorp, i
Ålghultssocken, hade jämte flera bönder
liklika med risningen, att djuren utanför fä-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6142

Landskap: Småland.

Härad: Alpvیدینگه.

Socken: Klghuset.

Uppteckningsår: 1939.

Upptecknat av: Carl Vikberg

Adress: Furåkra, Kråksmåla.

Berättat av: Susanna Erlandsson.

Född år 1800. i Klghussockna.

8

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

husdörren skulle stiga över två i korslag-
da "rännestöror", det har jag sett, som 10-11 års
pojke. Se teckning n: 5. som den visar till-
gick det. Obs! Likaså hade samma bande
och fler med honom fast bemäldde Jan
Nilsson höll ut längst i tiden med gam-
mal vidskepelse. Så skulle hans hustru
"Mor Pava" i solnedgång midrammarofton
då drev han ut fåren med "rännestöror" i en
mosse, som hette "Tjelflau". Han piskade
på dem och sade, "Uff, uff, men kom igen i
höst må feta lär & en lammunge västa
vår!" När "Mor Pava" piskar ut fåren i "Tjel-
flau", Se teckning n: 6! Motiv från samma ort.

Skriv endast på denna sida!

6142

ACC. N:R.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
Härad: Uppvidinge. Adress: Furåkra, Kråksmåla.
Socken: Ålgö. Berättat av: Susanna Örlandsdotter, en f.
Uppteckningsår: 1939. Född år 1800. i Ålgö socken.

9
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

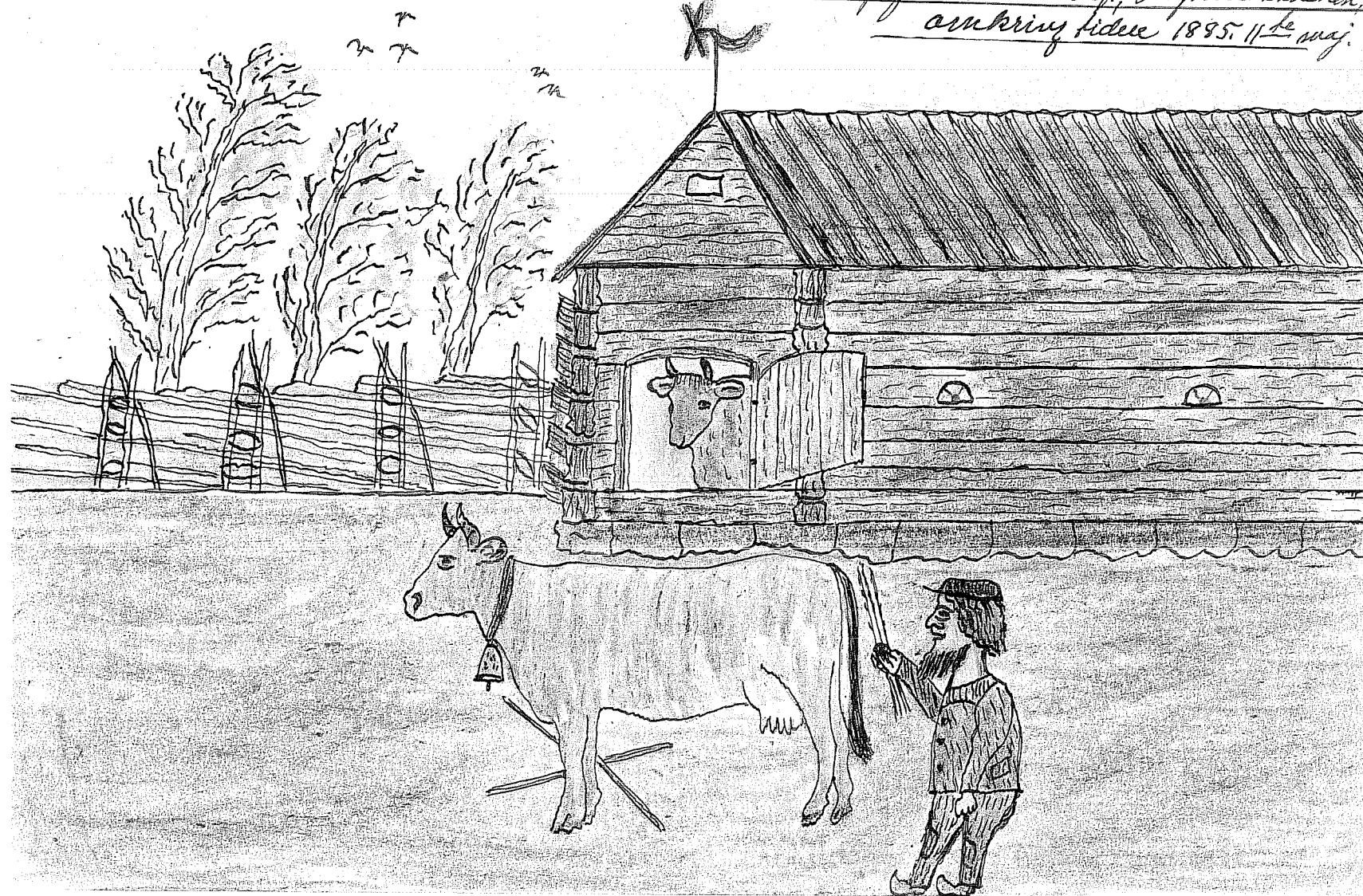
j.) Nu är det för längesen slut med risnings-
seden hos oss både för folk och prä. Sedan fi-
den 1890. tror vi det ej nämnvärt förekommit.
Bemärlade Jan Nilsson och hans hustru höt-
la ut längst, men när dam öppet av
grannarna blevo utskrättade, så slöta
även de med risningen. Risningen på djur
var till för att skydda dam för kletors inflytel-
ser.

k.) Sedan var på aldrig att ingen de gamla vitt-
ne när den börjades. Obs! De senast gångha
50 åren här nästan kopat bort uppgifter i gam-
mal kult. Vad man har från fäderna är och
blir ledstjärnan vid uppteckningar.

Skriv endast på denna sida!

6142

Nº 5. "Fader Jon Nilsson" driver "Phä-
kan öfver rälmestörarna." I lören synes en 10
andra ka vänta på samma procedur.
Minnesbeckning från Smedtorp, Ålgårds socken,
omkring tiden 1895. 11te maj.

6142 11
N:o 6. "Mor Stava" viskar ut fjären i "Gjelflan" midnattsmorg-
ton. Motiv från Byn Smedstorp, Råghults socken.
Obs! Minnesbehandling.
Obs! Vänstra handen höll han ett blätt mägerut-
nystan, varför vet jag ej.

